

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSE
ÕPPEKESKKONNAS“

Janika Oleinikova

LASTEAIÄÕPETAJATE TEADLIKKUS ÕUESÕPPE KASUTAMISEL JA
HINNANG SELLE TULEMUSLIKKUSELE KAHE MAAKONNA NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja lektor Lehte Tuuling

NARVA 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Janika Oleinikova

.....

/Töö autori allkiri/

Litsents

Mina Janika Oleinikova

(sünnikuupäev: 04.06.1996)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Lasteaiaõpetajate teadlikkus õuesõppe kasutamisel ja hinnang selle tulemuslikkusele kahe maakonna näitel”, mille juhendaja on Lehte Tuuling.
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 23.05.2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1 ÕUESÕPPE KASUTAMINE ALUSHARIDUSE ÕPIVÄLJUNDITE SAAVUTAMISEKS	7
1.1 Õuesõppe kui aktiivõppe meetod	7
1.2 Õuesõppe rakendamise positiivsed ja negatiivsed küljed	8
1.3 Õuesõppes kasutatavad meetodid	9
1.3.1 Vaatlus	9
1.3.2 Õppekäik	10
1.3.3 Õpperada	10
1.3.4 Mänguline õppimine	10
1.3.5 Katsed	11
1.4 Õuesõppe seos Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga	12
2 UURIMISTÖÖ METOODIKA	13
2.1 Uurimistöö eesmärk ja hüpotees	13
2.2 Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus.....	14
2.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus.....	14
3 UURIMISTÖÖ TULEMUSED	17
3.1 Õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja olemusest	17
3.2 Õpetajate teadlikkus õuesõppe tegevuste kavandamisel.....	18
3.3 Toetavad ja takistavad faktorid õuesõppe läbiviimisel õpetajate hinnangul....	20
3.4 Uurimuse tulemused Ida- ja Lääne-Virumaa võrdluses.....	23
SUMMARY	27
KASUTATUD KIRJANDUS	29
LISAD	31
Eesti keelne küsimustik	31
Vene keelne küsimustik.....	35

SISSEJUHATUS

Tänapäeval on loodud väga palju digilahendusi ja -vahendeid, mis muudavad meie maailma. Digivahendid saadavad meie igapäevast elu, milleta ei ole lihtsalt võimalik toime tulla. Kodus on meil telefonid, telerid, arvutid, tahvelarvutid ja ka töö juures saadavad meid digivahendid. IT-lahendused on muutnud meie elu palju mugavaks ja rohkem asju kättesaadavamaks. Me ei suuda tegelikult juba hakkama saada ilma digivahenditeta.

Tänu kiirele tehnoloogia arengule on lapsed passiivsemad liikujad ja veedavad palju aega siseruumis. Õuesõppe võimaluste tutvustamine on muutunud palju populaarsemaks kuna selle aktiivsem rakendamine võiks olla lahenduseks laste vähese liikumise probleemi lahendamisel. Suurem osa inimeste tervise probleemidest on tingitud liikumise puudumisest (Szczepanski 2009: 13). Probleemi lahendamiseks tuleb lapsi varajases eas õpetada armastama loodust ja aktiivselt liikuma ehedas looduskeskkonnas.

Eike Abel (2010) on oma uurimuses välja toonud, et õuesõpperakendamise tulemuslikkus sõltub õuesõppealase koolituse läbimisest, sest koolitust mitte saanud õpetajatel tekib õuesõppe läbiviimise sisulises pooles raskusi. Samuti toodi välja, et lasteaia asukoht on ka tähtis, sest see motiveerib õpetajaid rohkem õues viibima ja korraldada lastele õuesõpet.

2014 – 2015. aastatel viidi lektor Lehte Tuulingu eestvedamisel läbi üle-eestiline uuring lasteaiaõpetajatele mille eesmärgiks oli välja selgitada õpetajate ja lasteaiajuhtkonna suhtumine õuesõppe rakendamisse lasteaias ja õpetajate aktiivsus selle rakendamisel. Uuringus osales 490 lasteaiaõpetajat ja 214 lasteasutuse juhtkonna liiget. Uuringu tulemused näitasid, et lasteaiaõpetajad ja juhtkonna esindajad peavad õuesõpet oluliseks ja valdkondlike eesmärkide saavutamist toetavaks aga ainult umbes 30% neist kasutab õuesõpet regulaarselt õppe- ja kasvatustegevuse läbi viimisel (Tuuling, Õun ja Ugaste 2015). Sellest tulenebki antud uurimistöo probleem. Kuna õuesõpe on hea võimalus lapse arengu toetamiseks ja liikumisaktiivsuse suurendamiseks, siis on oluline, et õpetajad seda rohkem kasutaksid. TLÜ Rakvere kolledžis on alushariduse pedagoogi õppekavas olnud keskkonnapedagoogika ja õueõppe suund juba alates 2008. aastast. Samast ajast on seal korraldatud õuesõppe konverentse vahendamaks õpetajatele rahvusvahelist kogemust ja praktilisi oskusi õuesõppe rakendamiseks igapäevatoos lastega. (Otti 2014: 15-16)

Sellest tulenevalt on töö eesmärkideks:

1. välja selgitada lasteaiaõpetajate õuesõppe läbiviimise süsteemsust ja õpetajate hinnangut selle tulemuslikkusele lapse igakülgse arengu seisukohast lähtuvalt;
2. võrrelda Lääne- ja Ida- Virumaa õpetajate teadlikkust õuesõppe rakendamisel lasteaias.

Toetudes varasemate uuringute tulemustele on antud uurimistöö hüpoteesid järgmised:

- lasteaiaõpetajad peavad õuesõpet oluliseks, kuid ei kasuta seda süsteemselt lapse arengu toetamiseks.
- Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajad kasutavad õuesõpet aktiivsemalt ja teadlikumalt kui Ida-Virumaa õpetajad.

Lõputöö koosneb kahest osast: teoreetiline osa ja empiiriline osa. Teoreetilises osas antakse ülevaade õuesõppe tähendusest, positiivsetest ja negatiivsetest külgedest, õuesõppe meetoditest ning seosest Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga. Uurimuslikus osas on küsitletud Ida- ja Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajaid, mida nad arvavad õuesõppest, kui tihti nad viivad läbi õuesõpet ning mis takistab ja soodustab õpetajatel õuesõpet läbi viia.

1 ÕUESÕPPE KASUTAMINE ALUSHARIDUSE ÕPIVÄLJUNDITE SAAVUTAMISEKS

1.1 Õuesõppe kui aktiivõppe meetod

Tänapäeva ühiskonnas, kus inimene liigub väga vähe, on väga tähtis avardada liikumisvõimalusi looduses. Suurema osa inimestel on võimalus liikuda looduses, kuid kõik ei kasuta seda ära. Tegevused vaba õhu käes on muutunud spetsiifilisemaks ning millega tegelevad peamiselt jõukamad inimesed. Haridussüsteem peaks looma võimalusi, et õpilased veedaksid aega ka õues. (Szczepanski 2009: 20-21)

Õuesõppe on õppe- ja kasvatustegevus, mis on planeeritud ja viidud läbi õuekeskkonnas. Viimastel aastatel on õues õppimine muutunud populaarseks. Õuekeskkond võimaldab kasutada kõiki meeli, et katsetada, õppida, uurida ja vaadelda. Õuesõppe all mõeldakse tavaliselt tervislikku toitumist, füüsilist aktiivsust ja liikumisoskuste arengut. (Tuuling 2013: 98- 99)

Oluline on, et õppeprotsess arvestaks, et 85% meie suhtlemisest toimub meelte ja kehakeele abil. Ka on teaduslikult tõestatud, et tervise, õppimise ja mängu vahel on seos. Selleks, et muuta koolieelsete laste õpetamist huvitavamaks, on tähtis luua otsekontakt loodusega. (Szczepanski 2009: 10-11) Maret Vihman (2016: 7-8) ütleb, et õuesõppe on õppemeetod, kus viiakse läbi vaatluseid, temaatilisi mängu, õppekäike, matku ja katseid. Õuesõppe eesmärgiks on võimaldada suuremaid emotsionaalseid elamusi ja kuuluvustunnet. Tõhusam viis maailma tundmaõppimiseks on olla selles keskkonnas.

Brügge ja Szczepanski (2007: 27-28) toovad välja, et õuesõppe on täienduseks klassiruumis õppimisel, kus maastikku saab rakendada sellisena nagu see on ning õpilastel on täielik kujutus loodusest. Viibides looduses on õpilane osa maastikust. Õues õppimine kindlustab olud, kus saab liikuda ja organism paneb aju tööle. Jan Neuman (2004:18) märgib, et õuesõppe on õppimise protsess, mis toimub läbi praktiliste tegevuste õues. Õuesõppe haridus rõhutab isikliku arengu- ja kasvu protsessi, mille puhul rakendatakse tegevused õues ja toas.

Õue tegevused on tegevused, kus me peame ise kasutama oma jõudu ja oskusi. Me kasutame loomulikke keskkonda ja naturaalseid takistusi. Neid tegevusi kasutatakse nagu väljakutseid üksikisikule või rühmadele. Kui me rakendame kohaseid meetodeid ja

lähenemisteid, siis me leiame hariduspotentsiaali isiklikule arengule. (Neuman 2004: 20) Õueala on täielik õppimise keskkond, mis toetab kõiki laste vajadusi – kognitiivset, lingvistilist, emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist. Õueala peaks olema kätte saadav iga päev, koos õppimisega ruumis, terve aasta jooksul. Õues on lastel ruumi, vabadust, värsket õhku ja aega töötada selle kallal, mis hetkel huvi pakub. (Bilton 2010)

1.2 Õuesõppe rakendamise positiivsed ja negatiivsed küljed

Lapsed peavad olema õues, sest seal on asju, mida nad vajavad – näiteks värsk õhk, päike ja päevalgus. Nad peavad õppima õue mitte kartma, vaid nägema selles elu osa. Lapsed on õues psüühiliselt aktiivsemad kui toas ja selle tõttu ka tervemad. Nad on võimelised õppima keskkonnas, mis on mugavam ja turvalisem, õppides läbi mängu ja liikumise. Lapsed tunnevad värsk õhu käes ennast vabana, nad ei pea oma tegusid põhjendama, ega midagi tõestama, nad saavad olla lihtsalt nemad ise. See tähendab, et lapsed suudavad kergemini midagi saavutada ja me võime näha neid tõelistena. (Bilton 2010)

Head suhted ja turvaline kooli atmosfäär kujunevad, kui keskkond on füüsiliselt aktiivne (Szczepanski 2009: 14). Õues tegutsemine toetab lapse arengut mitmekülgset. Õues tegutsedes on lapsel aktiivselt töös kõik viis meelt – nägemine, kuulmine, maitsmine, kompimine ja haistmine. Nähtu, kogetu tajumine ja meelde jätmine on seda parem, kui õppeprotsessis osaleb rohkem meeli (Vihman 2016: 8). Lapse immuunsussüsteem muutub tugevamaks ja arenevad kehalised võimed. (Tuuling 2017: 116)

Lapsed, kes veedavad aega looduses, on palju tervemad, neil on parem keskendumisvõime ning nende mängud on huvitavamad. Mida suuremad on õuealad, seda parem on mängukvaliteet ja tahtmine õues viibida. Liikumine ja füüsiline tegevus parandab motoorikat, keskendumisvõimet ja kirjaoskust. (Szczepanski 2009: 28) Õues õppimine teeb lapsed tervemateks, tegusamateks ja rahulikumateks. Lapsi ei vaeva rõhutus ja ülekaalulisus. Õppimine looduses arendab mälu ja tähelepanu, innustab meeli ja tundeelu. (Vihman 2016). Õuesõppe toetab loominguist arengut, oskust probleeme lahendada, ning arendab kujutlusvõimet, leidlikkust ja nutikust (Tuuling 2017: 121). Õues õppides paraneb motoorika, mänguline tegevus ja keskendumisvõime. Õuesõppe arendab koostööd ja sotsiaalset hakkamasaamist. (Brügge, Szczepanski 2007:31)

Üks väliskeskonna peamiseid eeliseid on laste vaba liikumine: liikumist, koos mänguga, on kirjeldatud kui üht kõige loomulikumat õppimisviisi. Õues saavad lapsed ehitada suuremal alal, uurida maailma esmakordselt ja kogeda loodusnähtuseid nagu ilm ja aastaajad. Väliskeskonnas on lastel ka ruumi tegeleda ja arendada usutavamaid fantaasia mängu. See võib eriti olla seotud poistega, kes mängivad näiteks superkangelasi, mis hõlmab tavaliselt palju jooksmist ja tagaajamist. Väliskeskonnas on lastel vähem konflikte eakaaslastega ja koostöö on sujuvam. Veelgi enam on täiskavanute suhtumine lastesse välitingimustes teistsugune. Laste käest oodatakse, et toas istuvad nad vaikselt ja liikumatult, ning õues jooksevad ringi ja teevad häält. (Maynard, Waters 2007: 256-257)

1.3 Õuesõppes kasutatavad meetodid

1.3.1 Vaatlus

Vaatlus on uurimismeetod, kus on aktiivselt töös mõttetöö, ning mille käigus tehakse otsuseid ja luuakse seoseid. Vaatlus annab juurde teadmisi, mis jäävad meelde kiiremini kui raamatutarkus, sest kogemus toimus vahetult. Vaatluse alla kuulub ka juhuslikult nähtu ja kogetu. Vaatlused võivad olla personaalsed ja grupitöödena, kus saab vaadelda loodust, loomi, kultuuri, ajalugu jne. (Vihman 2016: 12-13) Vaatlusoskus tekib vaatlusprotsessi käigus, kus õpetaja õpetab lapsi vaatlema, esitades erinevaid suunavaid küsimusi ja luues laste silme ette õige kujutluse. Vaatlemisel tuleb ära kasutada kõiki võimalikke viise (kaalumise, loendamise, mõõtmise jne.) objekti hindamiseks. (Tuuling 2017: 134)

Lihtsad jalutuskäigud annavad vähe teadmisi ja kasvatust, sest puudub õpetaja suunamine ja õpetamine. Lühikese jalutusäigu ajal on vaja tekitada positiivseid emtsioone ja anda edasi teadmisi. Laps hakkab loodust väärtustama, kui suudab püüda kõiki elamusi loodusest. (Tuuling 2017: 134) Laste õpitulemused ja kogemused on paremad ja unustamatud, sest vaatluse ajal on töös kõik neli meelt: nägemine, kompimine, kuulmine ja haistmine. Meelte abil toimub informatsiooni vastuvõtmine, uute teadmiste saamine ja tekib mõistmine. (Vihman 2016: 12-13)

Vaatluse ajal kehtib mitmeid põhimõtteid, mida tuleb silmas pidada. Vaatlused peavad sündima spontaanselt, et kõik lapse meeled hakkaksid tööle. Samuti peavad vaatlused olema iseseisvad, kus õpetaja jagab selgeid juhtnööre. Ka peaks lastel olema piisavalt aega, et nad ei kiirustaks. Vaatlust lõpetab kokkuvõte. (Tuuling 2017: 134)

1.3.2 Õppekäik

Õppekäik on hea meetod tutvumiseks kodu- ja lasteaia ümbrusega, kus lapsed saavad vaadelda loodusobjekte. Õppekäigud peaksid olema huvitavad, sest nii õpib laps loodust armastama. Võib valida ühe kindla koha, millega laps on harjunud ning seejärel vaadelda selle muutuseid aasta jooksul. (Tuuling 2017: 129) Õppekäik on meetod, kus ühendatakse toas õpitu ja praktika. Näiteks võib õues anda lastele ülesande täitmiseks. Õppekäik valmistab ette teema või teeb kokkuvõtte. (Vihman 2016: 13)

Õpiretke planeerimisel tuleb silmas pidada, et rada peab olema mitmekesine. Vaheldusrohke rada säilitab huvi ja müstilisust. Teekond peaks olema ka katsumust pakkuv, kus oleksid seatud eesmärgid, mida lapsed täidavad. Vastutuse lisamiseks anda lastele valida radu, mille kaudu liigutakse. (Tuuling 2017: 129-131)

Lastest saavad tõelised seiklejad, kui neile antakse võimalus uurida ja avastada. Selleks peab neil olema sobilik riietus. Tuleb mees pidada, et ilm võib muutuda, eriti siis, kui on planeeritud pikem käik. Tuleb arvestada erineva ilmaga, selleks võtta kaasa kõik vajaliku. (Tuuling 2017: 131)

1.3.3 Õpperada

Õpperajad on teatud pikkusega ära märgistatud vaatluspunktidega ja saadava informatsiooniga tarnitud rajad. Radadelt saadud informatsioon toetub piirkonna loodusele, looduse olemusele ja sidemete tutvustamisele. Ei ole olemas kohta, kuhu ei saaks planeerida õpperada. Looduse õpperajal pole tähtsad vaatamisväärsused vaid ökosüsteemi olemus. Õpperada peab lubama huvi tekitamist ja ilusa avastamist. (Volbrück 2000)

Looduse õpperadade mõte seisneb selles, et eri aastaegadel on looduobjekte kergem vaadelda ja pärast neid võrrelda. Loodusrada peaks asuma lasteaia ümbruses, et laps saaks tunda õppida kodukoha loodust. Õpperada loob looduse väärtustamise ja kaitsmise, mille sisu avaneb märkamatu märkamises looduses. (Volbrück 2000)

1.3.4 Mänguline õppimine

Mängu on määratletud nii: tulemuste ebakindlus, reeglid, tõsisus, lõbu, rõõm, mõnu, vabatahtlikkus, otstarbekus, sisemine rahu, illusioon, kahekordne tähendus, lähedus, draama ja pinged. Mängu mõte seisneb selle pingsuses ja varjatud lahenduses. Mäng

võimaldab tõusvat pinget kiiresti alandada, mida saab kogeda spordis, kus on tunda ohtu. (Neuman 2004: 35)

Mäng on käitumise vorm lihtsate eesmärkidega ja ajalise perspektiiviga. Õige mäng koosneb rünnakust, põgenemisest, järgimisest, võrdlusest, imiteerimisest, muutusest, usaldusest ja juhusest. Mängul on seikluse elemente. Seikluse osaks on võit, sellepärast ongi risk ja hasartmängud populaarsed. Samuti on seikluseks konkurendi võitmine. (Neuman 2004: 35)

Mäng on koht, kus omandatakse kogemusi. Mäng on nagu õpetaja, sest see nõuab kõrgel tasemel individuaalset tegevust ja sotsiaalset käitumist probleemi ületamiseks. Mängu liidrist nõutakse palju, eriti tema aktiivsust, kannatlikkust, kiiret reaktsiooni, tähelepanu, kujutlusvõimet ja valmisolekut õppida. (Neuman 2004: 35)

Sama kehtib ka õuetegevustele ja mängudele. Mänge õues mängitakse õhkkonnas, millel on ebakindel lõpp ja mida saadavad osaliste intensiivsed sotsiaalsed protsessid, mis juhib üksikisiku oskuste teadlikkusele. Teatud eeldusel, võivad nad mõjutada isiklikku arengut. Mängud valmistavad ette raskete situatsioonide läbimiseks elus. (Neuman 2004: 35)

Mängudel on palju positiivseid tunnuseid. Mängud mõjutavad füüsilist ja emotsionaalset sfääri, tundeid ja osalejate hoiakuid. Nad toetavad kommunikatsiooni ja koostööd osalejate vahel, luues usalduse ja õpetades kohusetundlikkust ning tähelepanelikkust. Mängud aitavad tõsta enesekindlust ja enesehinnangut. (Neuman 2004: 35)

1.3.5 Katsed

Koolieelsele lapsele on omane ümbritseva maailma tunnetamine ja reaalsete objektide ja nähtustega eksperimenteerimine. Katsetamine kui spetsiaalselt organiseeritud tegevus aitab kaasa eelkoolialise lapse tervikpildi loomisel ja ümbritseva maailma kultuuriliste teadmiste alustele. (Sakhartšuk 2015)

Kognitiivne areng hõlmab laste huvide, uudishimu ja kognitiivse motivatsiooni arengut; kognitiivsete tegevuste kujunemist, teadvuse kujunemist; kujutlusvõime ja loovusega seotud tegevuste arengut; enda, teiste inimeste, ümbritseva maailma objektide esmakordset kujutluse kujundamist ja ümbritseva maailma objektide omadusi ja suhteid

(kuju, värvus, suurus, materjal, kõla, rütm, tempo, kogus, arv, osa ja tervik, ruum ja aeg, liikumine ja puhkus, põhjused ja tagajärjed jne). (Sakhartšuk 2015)

Eksperiment on süsteem, mis hõlmab tutvustatavaid katseid õpetaja poolt spetsiaalselt organiseeritud tegevustes, vaatluseid, laboratoorseid töid, mida lapsed teevad iseseisvalt grupi füüsilises keskkonnas. Praktika näitab, et katsete käigus omandatud teadmisi mäletatakse pikka aega. Katsetamine avaldab positiivset mõju lapse emotsionaalsele sfäärile, loominguliste võimete arengule, tööoskuste kujundamisele ja tervise edendamisele (suurendades motoorset aktiivsust). (Sakhartšuk 2015)

1.4 Õuesõppe seos Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga

Õuesõppe kasutab tegelikku keskkonda kõikides hariduse valdkondades (Neuman 2004: 19). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on öeldud, et kunstitegevuse valdkond tuleb viia läbi ka õues, lõimides teisi valdkondi, kus lapsed saavad joonistada paberile, kivile, puidule, liivale või kombineerida erinevaid materjale. Samuti peab 6-7 aastane laps oskama kirjeldada oma kodukoha loodust ja selle muutuseid (KELA RÕK 2008). Peale koolieelset lasteasutust asub laps õppima kooli, kus ta peab oskama juba asju, mis on loetletud alushariduse õpiväljunditena riiklikus õppekavas. Põhikooli riiklik õppekava (2017) ütleb, et õpet võib korraldada ka õues.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) ütleb, et lasteaed peab kindlustama lapse igakülgse arengu. Lasteaias on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgiks toetada lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, kus lapsel areneb ümbritseva keskkonna mõistmine, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise tähtsusest. Selleks et ümbritsevat keskkonda mõista, tuleb loodust tundma õppida ise seda uurides ja kogedes (Tuuling 2013: 116). Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on aktiivsuse rahuldamine ja tervise hoidmine ning edendamine (KELA RÕK 2008). Järelikult on õuesõppe õpiväljundite saavutamisel toeks. (Tuuling 2013: 116)

Samuti on koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) teise peatüki õpikäsitluses välja toodud, et õppe- ja kasvatustegevuses oleksid kõik tingimused, et laps saaks varasemaid kogemusi kasutada erinevates olukordades ja tegevustes. Seega saab toas saadud teadmised viia õue, et neid kinnistada ja tarvitada.

2 UURIMISTÖÖ METOODIKA

Antud uurimistööga kaardistatakse, milline on õpetajate suhtumine õuesõppe kasutamisse neli aastat peale üle-eestilise uuringu läbiviimist Ida- ja Lääne-Virumaa lasteaedades. Uuritakse lasteaiaõpetajate teadmisi õuesõppe olemuse ja võimaluste kohta, ning hinnangut õuesõppe tulemuslikkusele lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel.

2.1 Uurimistöö eesmärk ja hüpotees

Tänapäeva digiühiskonnas liiguvad lapsed väga vähe, kuid tervis on meie elu alus. Selleks, et lapsed kasvaksid tervetena, on vaja liikumist värske õhu käes, sest paljud tervisehädad on tingitud loomupärase liikumisvajaduse puudumisest (Szczepanski 2009: 13).

Antud uurimuse eesmärgiks oli:

1. välja selgitada lasteaiaõpetajate õuesõppe läbiviimise süsteemsust ja õpetajate hinnangut selle tulemuslikkusele lapse igakülgse arengu seisukohast lähtuvalt;
2. võrrelda Lääne- ja Ida- Virumaa õpetajate teadlikkust õuesõppe rakendamisel lasteaias.

Eesmärgist tulenevalt otsitakse uurimuse käigus vastused järgmistele küsimustele:

- Kuidas õpetajad selgitavad õuesõppe mõistet ja olemust?
- Kui teadlikult õpetajad planeerivad õuesõppe tegevusi igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses?
- Milliseid valdkondlikke teadmiste omandamist toetab õuesõppe kasutamine õpetajate hinnangul?
- Millised faktorid toetavad ja takistavad õuesõppe läbiviimist õpetajate hinnangul?

Tuulingu, Õuna ja Ugaste (2015) läbiviidud üle-eestilisest lasteaiaõpetajate uuringust selgus, et õpetajad peavad õuesõpet oluliseks ja valdkondlike eesmärkide saavutamist toetavaks aga ainult kolmandik neist kasutab õuesõpet regulaarselt õppe- ja kasvatustegevuse läbi viimisel. Sellest tulenevalt on käesoleva uurimistöö hüpotees:

„Lasteaiaõpetajad peavad õuesõpet oluliseks, kuid ei kasuta seda süsteemselt lapse arengu toetamiseks.”

Teine hüpotees „Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajad kasutavad õuesõpet aktiivsemalt ja teadlikumalt kui Ida-Virumaa õpetajad“ toetub olukorrale, et TLÜ Rakvere kolledž loob soodsamad tingimused lasteaiaõpetajate teadlikkuse kujundamiseks õuesõppes.

2.2 Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus

Uuringu meetodiks valiti kombineeritud uurimismeetod, et kontrollida hüpoteese, mis olid püsitatud ja saada vastuseid avatud küsimustele. Kombineeritud uurimismeetodiga saab tulemusi väljendada arvandmetes, mis on selles uurimuses toeks, ning avatud küsimuste korral saab analüüsida õpetajate põhjendusi teatud küsimustes.

Andmekogumismeetodiks valiti ankeetküsitlus, eesmärgiga koguda vähese ajaressursiga rohkem andmeid. Saadud andmeid on hea analüüsida statistiliste andmetöötlusmeetoditega.

Uurimistöö ülesanded:

- Eesti- ja vene keelse elektroonilise küsitluse koostamine;
- Ankeedi laialisaatmine;
- Andmete analüüs, järeldused ja kokkuvõte.

Küsitlus koosnes 18 küsimusest, millest 14 küsimust oli valikvastustega. Ka sai valikvastustega küsimustele lisada oma vastus lahtrisse „muu”. Neli olid avatud küsimused. Avatud küsimusteks olid peamiselt eelmiste küsimuste põhjendused.

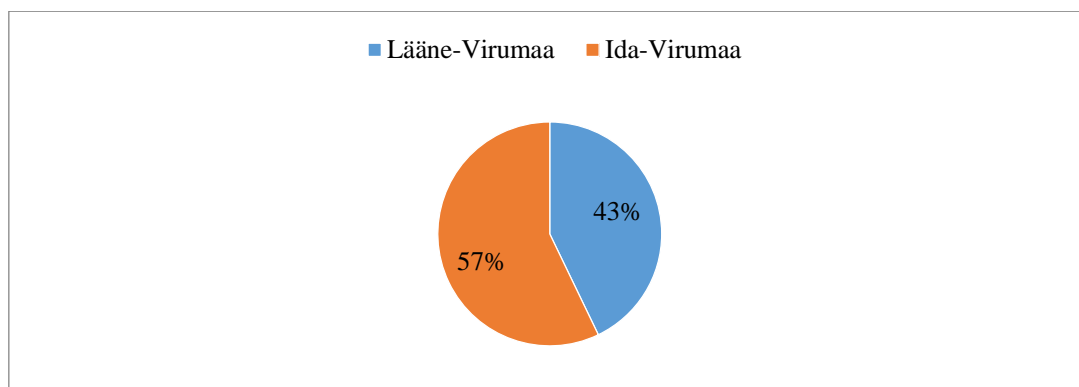
Välja sai saadetud kahe maakonna peale 67 e-kirja ankeetidega, millele vastasid 35 inimest. Küsimustele vastamine oli anonüümne ja vabatahtlik. Andmeid töödeldi Microsoft Exeli programmi abil.

2.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus

Uuring viidi läbi Ida- ja Lääne-Virumaa lasteaedades, kuhu saadeti ankeet lasteaiaõpetajatele. Kokku on Ida- ja Lääne-Virumaal 65 lasteaeda, millest 17 Lääne-Virumaal ja 48 Ida-Virumaal. Kirju ankeetidega oli kokku saadetud kahe maakonna peale 67, millest Ida-Virumaale 31 ja Lääne-Virumaale 36.

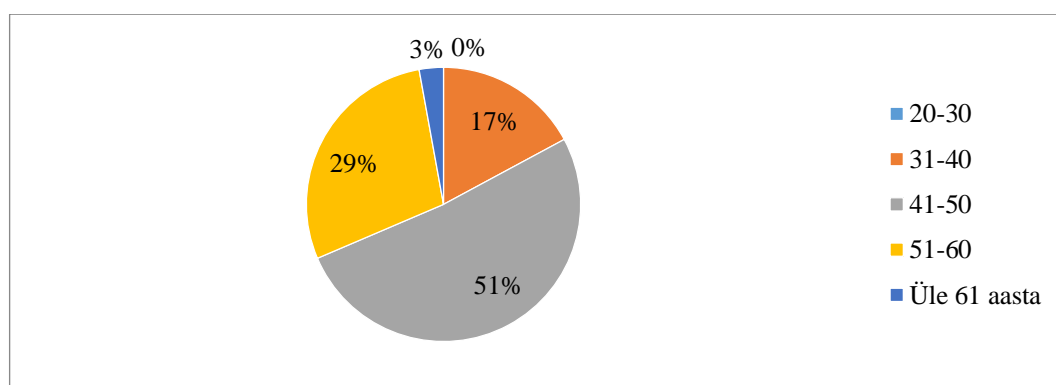
Ida-Virumaale saadetud ankeetidest oli 16 saadetud lasteaia juhatajatele, palvega need edasi saata õpetajatele. Nendest 15 oli saadetud rühmaõpetajate e-postile. Lääne-Virumaale sai saadetud 13 kirja juhtkondadele ja 23 kirja rühmaõpetajatele. Tagastati 35 ankeeti vastustega.

57% uuringus osalenud lasteaiaõpetajatest töötab Ida-Virumaal ja 43% Lääne-Virumaa lasteaedades (Joonis 1).

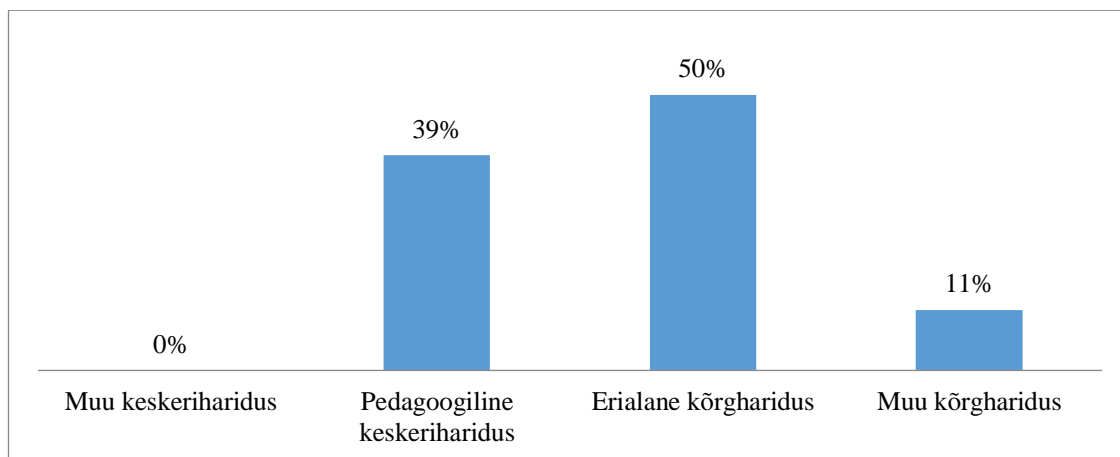
Joonis 1. Vastanute protsent maakonniti.

Vastanutest lasteaiaõpetajates oli 51% vanuses 41 – 50, 29% õpetajatest oli vanuses 51 – 60 ning 17% õpetajatest märkisid oma vanuseks 31 – 40. Kõige väiksema osa 3% moodustasid õpetajad vanuses 20 – 30.

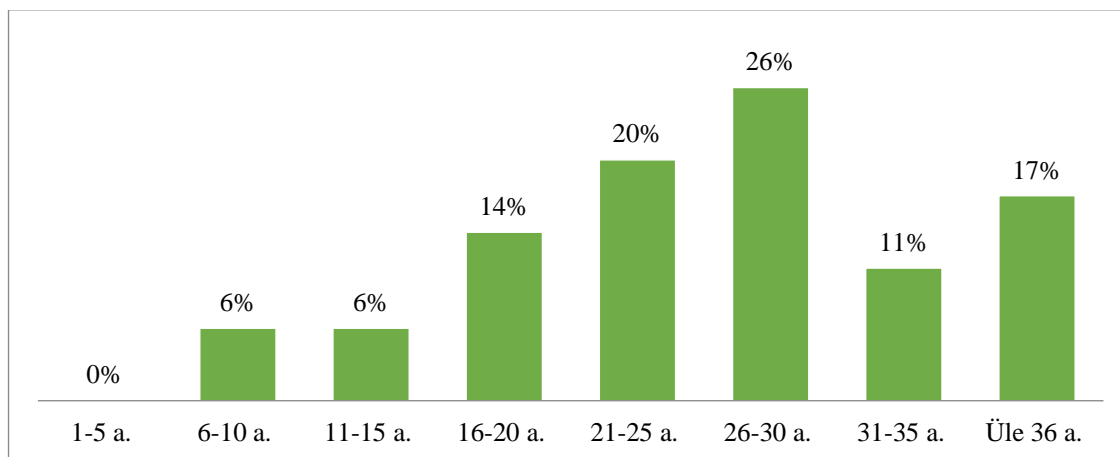
Joonis 2. Lasteaiaõpetajate vanus.

Küsitluses osalenud lasteaiaõpetajatest 50% oli erialane kõrgharidus. Pedagoogiline keskeriharidus oli 39% vastanutest. Ning 11% küsitlusest osalejatest töötas lasteaias muu kõrgharidusega. Muu keskeriharidusega vastajate hulgas ei olnud. (Joonis 3)

Joonis 3. Õpetajate haridustase protsentides.

Tagastatud vastustest on näha, et suurema osa lasteaiaõpetajate tööstaaziks on 26 – 30 aastat, mis moodustab 26% kogu küsitlusest. Sellest kõigest 4% allpool on 21 – 25 aastat õpetaja tööstaazi. 17% vastanutest töötab lasteaias juba üle 36. aasta. 16 – 20 aastat lasteaias töötanud vastajad moodustavad 14% ja 11% küsitluses osalejaid töötavad lasteaias 31 – 35 aastat. Alla 10% ankeedis osalejatest on lasteaias töötanud 15 aastat või vähem. (Joonis 4)

Joonis 4. Õpetajate tööstaaz lasteaias.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et uuringus osalenud õpetajatest suurem osa oli vanuses 41 – 60-aastased. Enamik õpetajatest omasid erialast keskeri või kõrgharidust ja pikaajalist töötamise kogemust lasteaias.

3 UURIMISTÖÖ TULEMUSED

3.1 Õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja olemusest

Õpetajatelt küsiti, mis on nende arvates õuesõpe, ning see oli avatud küsimus, kuhu lasteaiaõpetajad said kirjutada vabas vormis. Kõige enam seostati õuesõpet õppimisega. Peamisteks vastusteks kirjutasiid õpetajad, et õuesõpe on õppimine loomulikus keskkonnas, kus planeeritud ja eesmärgistatud õppe- ja kasvatustegevused toimuvad õues. Samuti toodi välja, et õuesõpe on vahetu õppimine, kus õppimiseks kasutatakse looduses leiduvaid materjale.

Veel toodi välja erinevaid aktiivseid tegevusi, mille käigus lapsed arenevad. Ka kirjutati, et õuesõpe on uurimine, vaatlemine, katsetamine, mängimine, mille käigus arendatakse lastes loomulikku huvi neid ümbritseva vastu. Samuti võib õuesõppeks pidada kõike, kus õpetaja juhhib laste tähelepanu õues millelegi, mis sisaldab õpetuslikku momenti. Õuesõppeks peetakse uute teadmiste omandamist ja kinnistamist lapsele loomulikus keskkonnas.

Mõned vastajad olid õuesõppe juures oluliseks pidanud terviklikku arengut. Nad kirjutasiid, et õuesõpe on ümbritseva keskkonna kasutamine lapse igakülgseks ja aktiivseks arenguks, kus lapsel kujuneb tervikliku maailma vaatepilt. Läbi õuesõppe mõistavad lapsed oma rolli maailmas ja vastutust oma tegevuste üle.

Üllatuseks väideti, et õuesõpe on laste enda planeeritud ja omaalgatuslik õpe välistingimustes. Tuli välja arvamus, et laps küsib ise uurimisküsimusi, vaatleb, uurib ning otsib vastuseid lasteaia õuealal või muul territooriumil. See näitab, et õpetaja peab oluliseks lapsest lähtuva kasvatusel põhimõtteid ja kaasab lapsi õppeprotsessi kavandamisel.

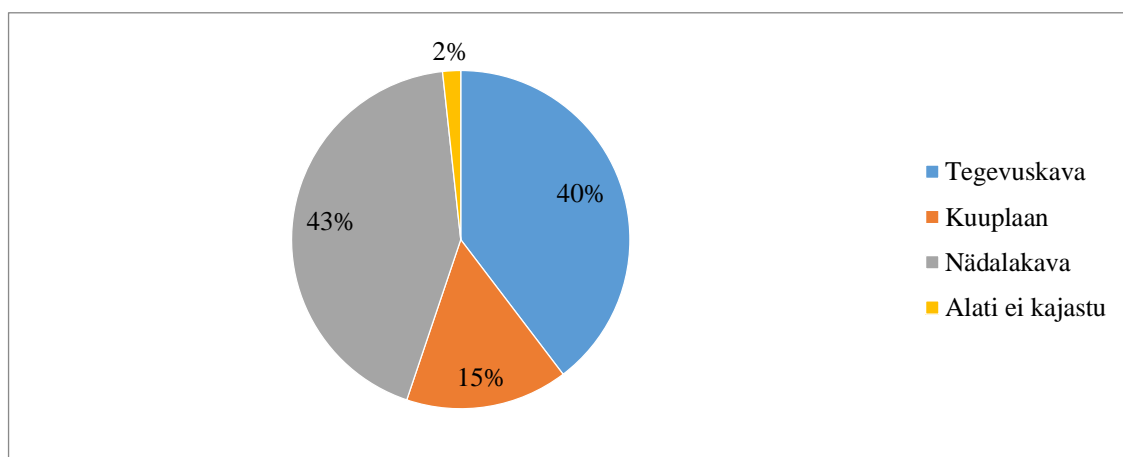
Kõik 35 vastajat olid ühel meelel, et õuesõpe on lasteaias vajalik.

Küsimustele, kuidas lasteaiaõpetajad suhtuvad õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisesse õues vastati väga positiivselt ja soojalt. Suurem osa õpetajates vastas, et nad suhtuvad sellesse hästi. Ainult mõni vastus oli neutraalne, kus põhjendati, et õues ei ole võimalik õppida kirjutamist ja hoida laste huvi, aga siiski on tegevused õues head. Pakutakse, et osa tegevusi tuleb kindlasti läbi viia toas, et lapsed harjuksid tööga laua taga ja smart-tahvliga.

Miks õpetajad suhtuvad õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisesse õues hästi oli antud erinevaid vastuseid. Peamisteks argumentideks olid lapse tervis ja õpitava materjali kinnistamine, sest tänapäeval veedavad lapsed palju arvutite ja telerite taga ning õues sportimine ja mängimine on jäänud tahaplaanile. Samuti toodi välja, et õues tutvub laps õpitavaga vahetult ja õpitu omandamine on kiirem, kui laps saab kasutada erinevaid meeli.

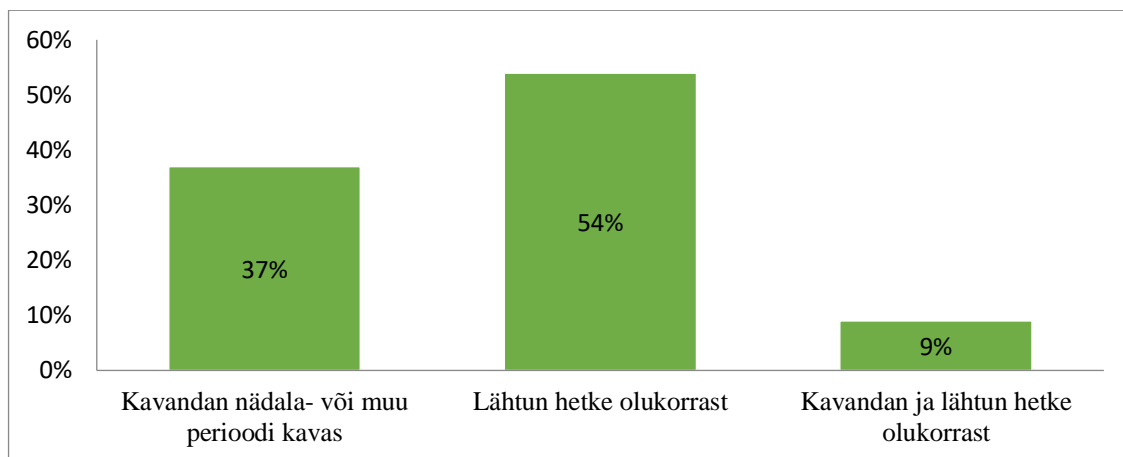
3.2 Õpetajate teadlikkus õuesõppe tegevuste kavandamisel

Tagastatud ankeetidest saab öelda, et enamus vastajaid planeerib õuesõppe tegevusi nädala- ja tegevuskavades. Ligi 43% õpetajatest on oma nädalakavasse sisse kirjutanud õuesõppe läbiviimise. 40% õpetajatest planeerib ka õuesõpet tegevuskavas. 15% vastajatest on õuesõppe tegevust planeerinud ka kuuplaanis. Neid õpetajaid, kelle kuu-, nädala- või tegevuskavas alati ei kajastu õuesõppe tegevusi on 2%. Need õpetajad, kes kuuluvad 2% alla tegutsevad spontaanselt õuesoleku ajal, mõeldes sellel samal hetkel õuesõppe tegevust. (Joonis 5)

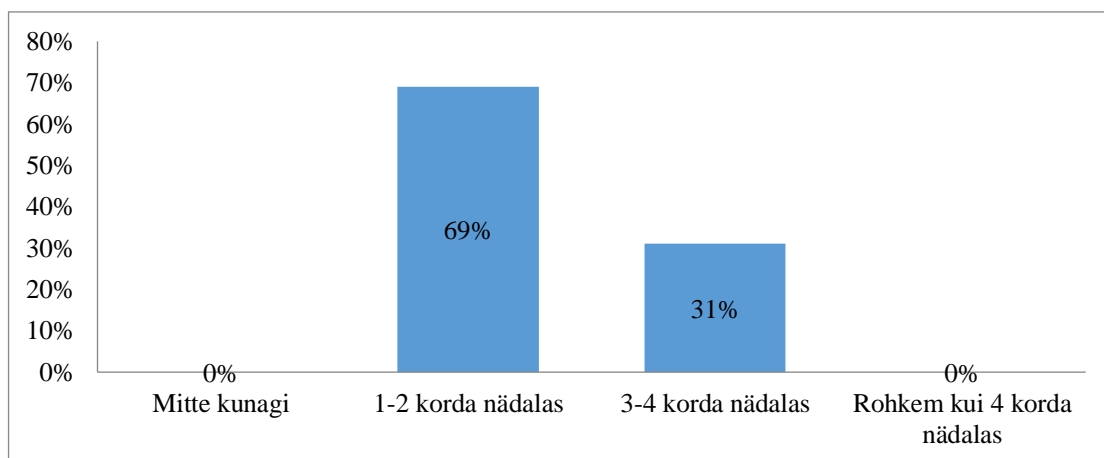
Joonis 5. Õuesõppe kajastus lasteaia kavades/plaanides.

Järgmisena küsiti õpetajatelt, kuidas nad kavandavad oma õuesõppe tegevusi. 54% vastanutest ei planeeri õuesõpet, vaid lähtuvad hetke olukorrast. Õpetajaid, kes kavandavad õuesõpet perioodi kavades Ida- ja Lääne-Virumaal on 37%. Ja ainult 9% õpetajatest kavandavad õuesõppe tegevusi kui ka lähtuvad hetkeolukordadest. (Joonis 6) Sellisteks olukordadeks mainiti ilma ja tingimusi, mis segavad õues olla. Samuti tuli välja mõte, et olukordades, kus lapse tähelepanu köidab midagi muud, muutub planeeritud tegevus täiesti, ning sellel hetkel on vaja kasutada võimalust.

Joonis 6. Õuesõppe kavandamine lasteaedades.

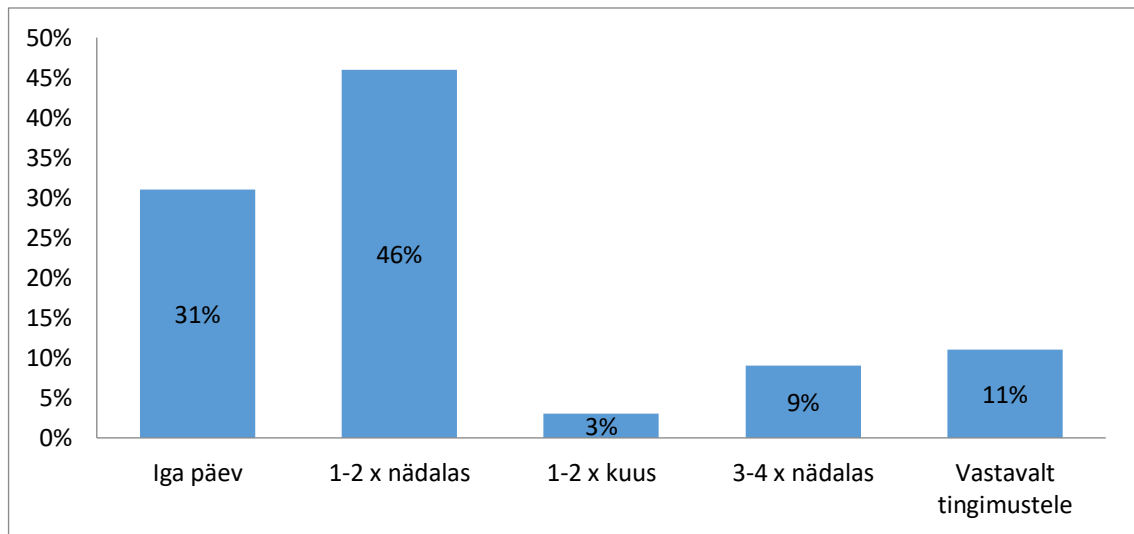
Järgmise küsimusega taheti välja selgitada mitu korda nädalas viivad Ida- ja Lääne-Virumaa õpetajad läbi õppe- ja kasvatustegevusi õuekeskkonnas. 69% vastanud õpetajatest viivad läbi õuesõpet 1-2 korda nädalas. Küsitletud lasteaiaõpetajatest 31% viivad õuesõpet läbi 3-4 korda nädalas. Selliseid õpetajaid, kes üldse õppe- ja kasvatustegevusi õues läbi ei viiks ei leidunud. Ka ei viida õuesõpet läbi rohkem kui 4 korda nädalas. (Joonis 7)

Joonis 7. Õuesõppe läbiviimise sagedus.

Küsimusele, kui sageli peaks tegelikult õuesõpet planeerima vastasid küsitluses osalevad õpetajad peaaegu üksmeelselt. 46% õpetajatest arvavad, et õuesõpet tuleb planeerida 1-2 korda nädalas. 31% vastanutest on hoopis meelel, et õppe- ja kasvatustegevusi peaks õues läbi viima iga päev. 9% ja alla selle vastanutest on meelel, et õuesõpet tuleb läbi viia kas 3-4 korda nädalas või lausa 1-2 korda kuus. 11% õpetajatest arvavad, et õuesõpet tuleb planeerida vastavalt tingimustele, milleks on ilm

ja õppe- ja kasvatustegevuse teema. Pakutakse, et suvel võib õuesõpet läbi viia iga päev, aga sügisel ja talvel on 1-2 korda nädalas täiesti piisav. (Joonis 8)

Joonis 8. Õuesõppe planeerimise vajalikkus lasteaiaõpetajate hinnangul.

3.3 Toetavad ja takistavad faktorid õuesõppe läbiviimisel õpetajate hinnangul

Mis puudutab küsimust, mis innustab lasteaiaõpetajaid viima läbi õppe- ja kasvatustegevusi õues olid vastused vägagi oodatavad. Kõige rohkem toodi välja, et õpetajaid innustab õuesõppe läbiviimisel laste arengu toetamine, loov õppimine, värskes õhus viibimine, vahetu kontakt loodusega ja loodustsäästva suhtumise kujundamine.

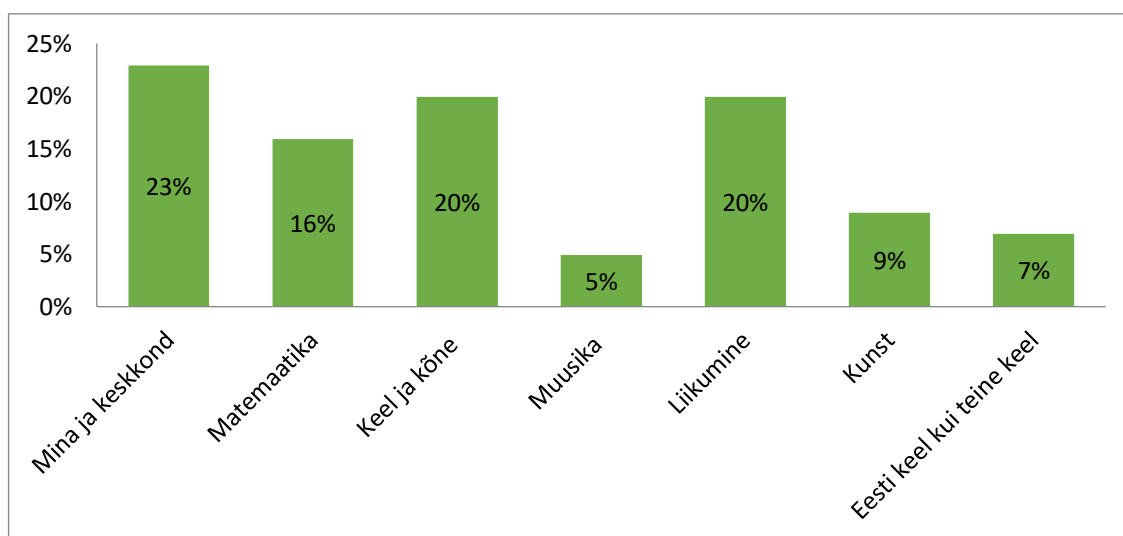
Vastuseks küsimusele, mis takistab õuesõppe läbiviimist toodi välja sellised vastused nagu laste tähelepanu hajuvus ja ilmastikuolud. Sellised tingimused nagu tahte puudus tegevust läbi viia, väike õueala või turvalisuse puudumine õpetajaid ei häiri.

Oma vastuseid põhjendades, miks teatud tingimused segavad viia läbi õppe- ja kasvatustegevust õues vastati enamjaolt ühesuguste põhjustega. Paljud vastanud arvavad, et vihmaga ja külma ilmaga õue minna ei saa ning kuna lapsi on palju, siis nende tähelepanu on hajuv. Samuti toodi välja, et kui lapsed on tegelemas oma mängudega, siis ei hakata neid eemale kutsuma, sest mäng on ka oluline. Näitena väljendati, et sobitusrühmas on keeruline õuesõpet läbi viia, sest laste tuju ja kaasa tegemine on kiiresti muutuv.

Mõned vastajad väidavad, et väliskeskkonnas pole piisavalt tingimusi, et korraldada õppe- ja kasvatustegevust õues. Samuti kõlas vastus, et koolieelne haridussüsteem ei

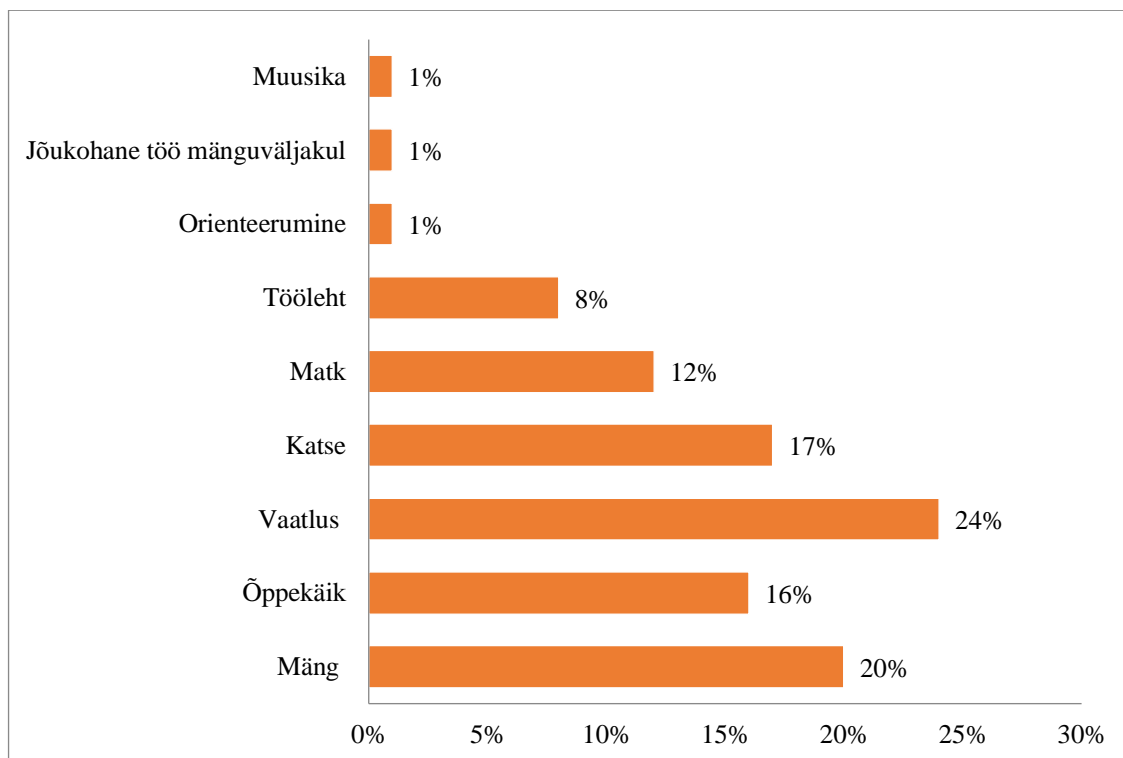
anna võimalust teha õuesõpet täisväärtuslikult. Ka ei ole piisavalt materjale, et õues midagi korraldada.

Lasteaiaõpetajate käest küsiti arvamust, millise valdkonnaga on kõige parem lõimida õuesõpet. 23% küsitluses osalejatest on arvamisel, et õuesõpet on kõige parem lõimida valdkonnaga mina ja keskkond. Samuti on valdkonnad keel ja kõne ning liikumine väga head õuesõppega lõimimiseks, millele vastasid 20% küsitletud õpetajatest. 16% õpetajatest on vastanud matemaatika valdkonna kasuks. Valdkonnad muusika, kunst ja eesti keel kui teine keel ei ole vastajate arvates nii head valdkonnad õuesõppega lõimimiseks, sest vastanute hulk oli alla 10%. (Joonis 9)

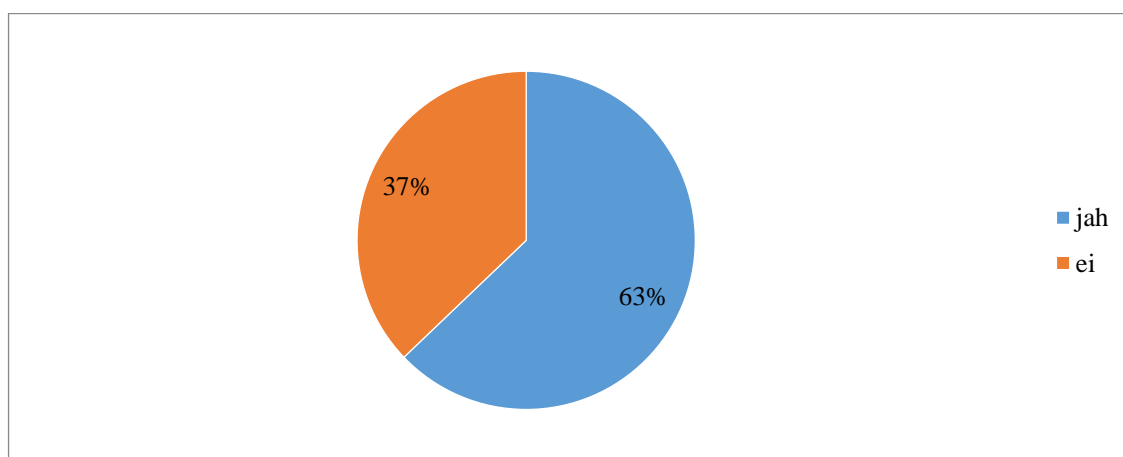
Joonis 9. Lasteaiaõpetajate arvamus valdkondade lõimimisest õuesõppega.

Järgmisena küsiti õpetajate käest, milliseid õuesõppe meetodeid nad kasutavad oma töös kõige sagedamini. Kõige populaarsemaks meetodiks osutus vaatlus, millele vastas 24% küsitletutest. 20% vastajatest kasutab oma töös mängu, et viia läbi õuesõpet. Õppekäiku, katset ja matka kasutatakse ka tihti, millele vastasid 12%-17% õpetajatest. Kõige vähem kasutavad õpetajad õuesõppes orienteerumist, töölehti, muusikat ja jõukohast tööd mänguväljakul, mis moodustas kõigest alla 10%. (Joonis 10)

Joonis 10. Õuesõppe meetodite kasutamine.

Viimasena anti vastajatele väide „Õues läbiviidud õppe- ja kasvatustegevusega on võimalik saavutada tulemuslikumaid eesmärke kui sisetingimustes”, kus õpetaja sai valida, kas ta on väitega nõus või mitte. 63% vastanud õpetajatest on arvamusel, et õuesõppes on võimalik saavutada tulemuslikumaid eesmärke kui toas. 37% ankeedis osalenutest arvavad, et sisetingimustes on võimalik saavutada tulemuslikumaid eesmärke kui õues läbiviidud õppe- ja kasvatustegevustega. (Joonis 11)

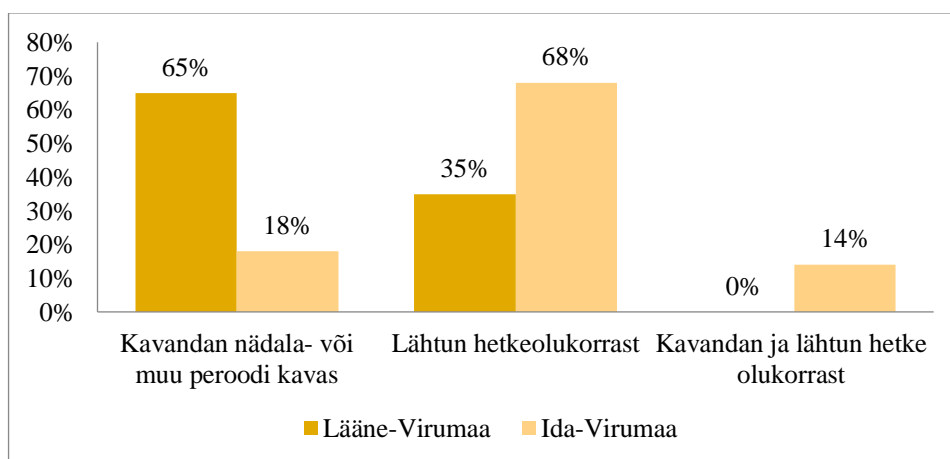
Joonis 8. Õuesõppe tulemuslikkus lasteaiaõpetajate hinnangul.

Suurem osa õpetajatest pooldas väidet „Õues läbiviidud õppe- ja kasvatustegevusega on võimalik saavutada tulemuslikumaid eesmärke kui sisetingimustes”, põhjendades oma argumenti sellega, et lastel areneb loovus, lapsed on värske õhu käes, töötavad kõik meeled ja toimub vahetu õppimine. Lapsed saavad õues iseseisvalt uurida ja katsetada erinevate materjalide või vahenditega. Ka toodi välja, et tänu otsestele näidetele jätavad lapsed asju paremini meelde.

Põhiliseks argumendiks, miks õuesõppes ei ole võimalik saavutada tulemulikumaid eesmärke kui sisetingimustes oli see, et kui toas korraldada huvitav ja läbimõeldud tegevus, siis on ka sisetingimustes hea tulemuslikkus. Samuti toodi välja, et tulemuslikkus sõltub eesmärkide püstitamisest, teemast, laste individuaalsusest ja valdkonnast, sest mitte kõiki tegevusi ei saa viia läbi õues. Ka on toas mugavam tegevusi läbi viia.

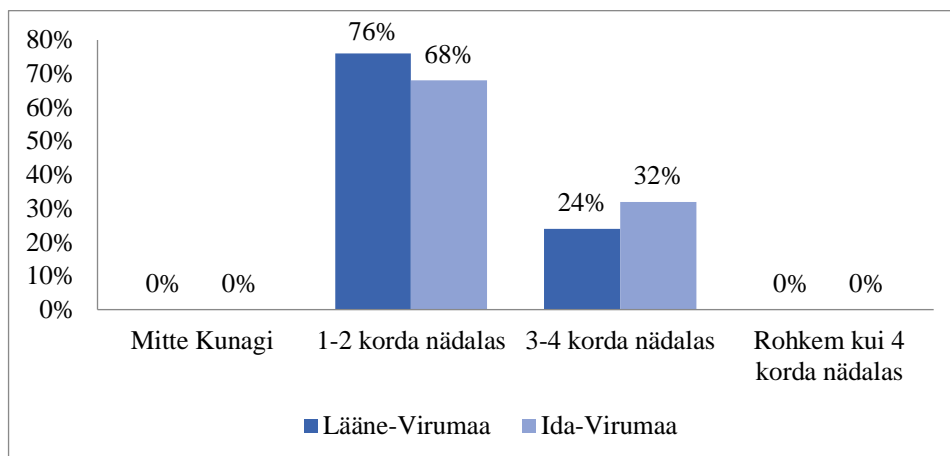
3.4 Uurimuse tulemused Ida- ja Lääne-Virumaa võrdluses

65% lasteaiaõpetajaid Lääne-Virumaalt kavandavad õuesõpet kuu-, nädala- või tegevuskavas, samal ajal kui Ida-Virumaal töötavatest õpetajatest kavandavad õuesõpet ainult 18% vastanutest. Õpetajaid, kes lähtuvad õuesõppe läbiviimisel hetkeolukorrast on Ida-Virumaal 68% ning Lääne-Virumaal 35%. Ainult 14% Ida-Virumaa õpetajatest kavandavad, kui ka lähtuvad hetkeolukorrast õuesõppe läbiviimisel. Kokkuvõttes kavandatakse õuesõpet kõige enam Lääne-Virumaal, ning Ida-Virumaal lähtutakse hetkeolukordadest. (Joonis 12)

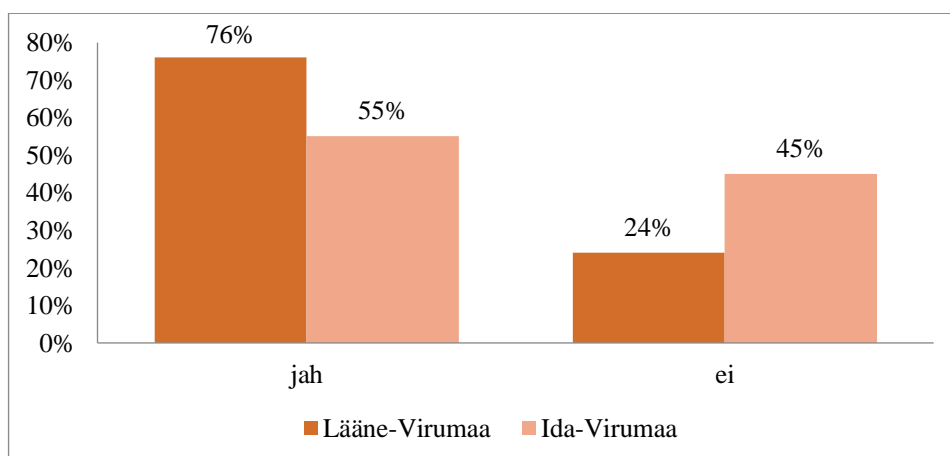
Joonis 9. *Õuesõppe kavandamine lasteaedades Ida- ja Lääne-Virumaa võrdluses.*

Nii Lääne- kui ka Ida-Virumaal viiakse õuesõpet kõige sagedamini läbi 1 – 2 korda nädalas, kus Lääne-Virumaal teeb seda 76% vastanutest ja Ida-Virumaal 68%. Harvemini viiakse õuesõpet läbi 3 – 4 korda nädalas. Lääne-Virumaal moodustab see 24% ja Ida-Virumaal 32% õpetajatest. Kokkuvõttes viiakse õuesõpet läbi mõlemas maakonnas tavaliselt 1 – 2 korda nädalas. (Joonis 13)

Joonis 10. *Õuesõppe läbiviimise sagedus Ida- ja Lääne-Virumaal.*

Suurem osa vastajatest on arvamusel, et õuesõpe on tulemuslikum, kui sisetingimustes õppimine. 76% Lääne-Virumaal töötavatest õpetajatest peavad õuesõpet tulemuslikuks ja 24% arvavad, et toas õppimine on parem. Ida-Virumaal töötavatest õpetajatest 55% arvavad, et tulemuslikum on õuesõpe, ning 45% arvavad, et tulemuslikum on sisetingimustes õppimine. Kokkuvõttes on Ida-Virumaal rohkem õpetajaid, kes arvavad, et sisetingimustes on õppimine tulemuslikum. (Joonis 14)

Joonis 11. *Õuesõppe tulemuslikkus lasteaiaõpetajate hinnangul Ida- ja Lääne-Virumaal.*

KOKKUVÕTE

Bakalaureuse töö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate õuesõppe läbiviimise süsteemsust ja õpetajate hinnangut selle tulemuslikkusele lapse igakülgse arengu seisukohast lähtuvalt. Uuringus osalesid lasteaiaõpetajad Ida-Virumaalt ja Lääne-Virumaalt eesmärgiga võrrelda nende õuesõppe rakendamise teadlikkust ja sagedust.

Teoreetilises osas tuuakse välja õuesõppe olemuse, õuesõppe plussid ja miinused, meetodid ja õuesõppe seose riikliku õppekavaga.

Uuringu osas selgus, et kõik vastanud on ühel meelel, et õuesõppe on lasteaias vajalik ja seda tuleb läbi viia. Samas aga ainult kolmandik õpetajatest planeerib õuesõpet kuu-, nädala- või tegevuskavas. Vastanud õpetajatest pooled lähtuvad hetke olukorrast õuesõppe läbiviimisel. Enamus Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajaid kavandavad õuesõpet, samas kui Ida-Virumaal lähtutakse õuesõppes rohkem hetkeolukorrast.

Veidi vähem kui pooled uuringus osalenud lasteaiaõpetajatest arvavad, et õuesõpet oleks kõige parem planeerida 1 – 2 korda nädalas. Veidi rohkem kui pooled vastanutest viivadki õuesõpet läbi paar korda nädalas. Lääne- Virumaa õpetajad märkisid rohkem, et nad viivad õuesõpet läbi 1 – 2 korda nädalas kui Ida-Virumaal õpetajad.

Õuesõppe läbiviimiseks kasutavad õpetajad kõige enam vaatlust ja mängu, sest need meetodid aitavad hästi lõimida selliseid valdkondi nagu mina ja keskkond, keel ja kõne ning liikumine. Eelnimetatud valdkondi lõimitaksegi õuesõppes kõige rohkem. Selles osas maakondade vahel suuri erinevusi ei ilmnenud.

Üle poolte vastajate on nõus väitega, et õuesõppe on tulemuslikum, kui õppe- ja kasvatustegevused sisetingimustes, sest lastel areneb loovus, toimub vahetu õppimine kõigi meelte abil ja lapsed asuvad värskes õhus, ning tänu otsestele näidetele jätab lapse aju asju paremini meelde. Kolmveerand vastanud Lääne-Virumaa õpetajatest arvavad, et õuesõppe on tulemuslikum kui toas õppimine, Ida-Virumaal on selle väitega nõus vaid pooled õpetajatest. Üldjoones on Lääne-Virumaal rohkem õpetajaid, kes arvavad, et õuesõppimine on tulemuslikum kui sisetingimustes läbiviidavad õppe- ja kasvatustegevused.

Hüpotees „Lasteaiaõpetajad peavad õuesõpet oluliseks, kuid ei kasuta seda süsteemselt lapse arengu toetamiseks” leidis kinnitust, sest lasteaiaõpetajad peavad õuesõpet vägagi

oluliseks. Paraku tõi uurimus välja, et suurem osa õpetajaid ei kasuta õuesõpet süsteemselt, sest 54% vastajatest lähtuvad õuesõppes hetkeolukorrast. Sellises olukorras toetutakse spontaansusele.

Ka teine uurimistöö hüpotees „Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajad kasutavad õuesõpet aktiivsemalt ja teadlikumalt kui Ida-Virumaa õpetajad“ leidis kinnitust.

Uurimistöö tulemuste põhjal järeldub, et lasteaiaõpetajate ettevalmistuses tuleb rohkem tähelepanu pöörata õuesõppemetoodika tutvustamisele nii taseme kui täienduskoolituses.

SUMMARY

The topic of the Bachelor's thesis is „The knowledge of kindergarten teachers in the use of outdoor education and assessment of the efficiency of the outdoor education in the example of two counties”. The aim of the Bachelor's thesis was to find out the systematic outdoor learning by kindergarten teachers and its effectiveness from viewpoint of children's comprehensive improvement. The research involved kindergarten teachers from Ida-Viru County and Lääne-Viru County.

In the theoretical part there are advantages and disadvantages of outdoor learning, methods and the connection between the outdoor learning and the national curriculum of kindergarten.

In the survey, it turned out that all respondents agree that outdoor learning is necessary in kindergarten and must be carried out. At the same time, only 37% of teachers plan outdoor learning in a monthly, weekly or action plan. 54% of the responded teachers proceed from the current situation in the outdoor education. Most of the kindergarten teachers in Lääne-Viru County are planning outdoor learnings, while teachers in Ida-Viru County at the time of this study had not planned to change their study schedule towards more outdoor activities.

46% of kindergarten teachers think that outdoor learning is best planned for 1-2 times a week. 69% of the respondents carry out outdoor learning few times a week. In both Lääne- and Ida-Viru counties, outdoor learning is most often carried out 1-2 times a week. Also in both counties outdoor learning is carried out rarely 3-4 times a week. There were no teachers who do not carry out outdoor learning at all, or do it more than 3-4 times a week.

To carry out outdoor learning teachers often use observation and games, because these methods help to integrate well subjects as „Me and the environment”, „Language and speech” and „Movement”. The aforementioned subjects are the most integrated in the outdoor learning. In this regard there were no major differences between counties.

More than half (63%) of the respondents agree with the statement that outdoor learning is more effective than indoor learning, because children develop creativity, learning is directly connected to all senses, and children are in the fresh air and through direct

examples child's brain is remembering more than indoors. 76% of teachers from Lääne-Viru County say that outdoor learning is more effective than studying indoors, and 55% of teachers in Ida-Viru County agree with this statement. Only 24% of the teachers from Lääne-Viru County think that indoor learning is more effective than outdoor, and 45% of Ida-Viru County teachers think that studying in the room is better. In general, Ida-Viru County has more teachers who think that indoor learning is more effective.

The hypothesis „Kindergarten teachers consider the outdoors education to be important, but do not use it systematically to support the development of a child” was confirmed because kindergarten teachers consider outdoor education to be very important. Unfortunately the research revealed that most teachers do not use outdoor education systematically, as 54% of respondents base their outdoor learning on current situation. In this situation, teachers are relying on spontaneity.

Another hypothesis of the research "Kindergarten teachers from Lääne-Viru County use outdoor learning more actively and consciously than Ida-Viru county teachers" was confirmed.

Based on the results of the research, it can be concluded that during teacher training more focus should be on introducing outdoor learning methodology.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Abel, Eike 2010. Tallinna lasteaedade õpetajate ja juhtkonna arvamusi õuekeskkonna kasutamisest igapäevases õppe- ja kasvatustöös. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15260/abel_KELA.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Viimati vaadatud 07.05.2018)
2. Bilton, Helen 2010. Outdoor Learning in the Early Years: Management and Innovation. Available at <https://books.google.ee/books>, accessed April 26, 2018.
3. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008. RT I, 29.05.2008, 87 <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (Viimati vaadatud 10.02.2018)
4. Maynard, Trisha; Waters, Jane 2007. Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? *Early Years*, 27:3, 255-265, DOI: 10.1080/09575140701594400. Available at <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09575140701594400?needAccess=true>, accessed April 26, 2018.
5. Neuman, Jan 2004. *Education and learning through outdoor activities*. Czech Republic.
6. Otti, Maili 2014. *Lääne-virumaa lasteaijaõpetajate teadlikkus õuesõppest ja õuesõppe rajajatest läbi aegade ning õuesõppe rakendamine tänapäeval*. Tallinna Ülikool Rakvere kolledž [Bakalaureusetöö].
7. Põhikooli riiklik õppekava 2017. RT I, 22.07.2017, 3 <https://www.riigiteataja.ee/akt/122072017003> (Viimati vaadatud 11.02.2018)
8. Sakhartšuk = Сахарчук И. В. 2015. Познавательные опыты в детском саду // Социальная сеть работников образования. [Электронный документ]. URL: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/okruzhayushchiy-mir/2015/02/17/poznavatelnye-opyty-v-detskom-sadu> Проверено: 19.05.2018.
9. Szczepanski, Anders 2009. Õuekeskkond – õpikeskkondade rohke võimas klassituba. *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas – lähiumbrusest saab õpiõu*. Toimetanud Lars Owe Dahlgren, Sverre Sjölander, Jan Paul Strid, Anders Szczepanski. Tallinn: OÜ Vali Press: 10-21.
10. Tuuling, L.; Ugaste, A.; Õun, T. (2015). The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals. In: Tradition and Innovation in Education (11–33). Peter Lang Verlag.

11. Tuuling, Lehte 2013. Õuesõpe – lõimitud aktiivse õppimise parim viis. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Koost. Kristina Nugin. Tartu: AS Atlex: 98-103.
12. Tuuling, Lehte 2017. Õuesõppe rakendamine lasteaias. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Koost. Kristina Nugin ja Tiia Õun. Tartu: AS Atlex.
13. Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2005. *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
14. Vihman, Maret 2016. *Maastikumäng kui õppevorm*. Tartu: AS Atlex.
15. Volbrück, Pille 2000. Looduse õpperada kui vahend õppekasvatustöös. <http://web.zone.ee/eemeez/est/looduse/#sissejuhatus> (Viimati vaadatud 19.05.2018)
16. Brügge, Britta; Glantz, Matz; Sandell, Klas 2007. *Õuesõpe*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo.

LISAD

Eesti keelne küsimustik

Hea lasteaiaõpetaja!

Olen Tartu Ülikooli Narva Kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala tudeng JanikaOleinikova ja viin läbi lõputöö raames küsitluse. Töö eesmärk on välja selgitada, kas ja kui süsteemselt viivad läbi lasteaiaõpetajad õuesõpet ja kui tulemuslikuks nad õuesõpet peavad lapse igakülgse arengu seisukohast lähtuvalt.

Küsimustik on anonüümne. Vastamine võtab aega umbes 7-10 min.

Küsimuste tekkimisel palun kirjutage aadressil janika19@ut.ee

Ette tänades

JanikaOleinikova

1. Töötan...

- a) Ida-Virumaa lasteaias
- b) Lääne-Virumaa lasteaias

2. Teie vanus

- a) 20-30
- b) 31-40
- c) 41-50
- d) 51-60
- e) Üle 61 aasta

3. Teie haridustase

- a) Muu kesk-eri haridus
- b) Pedagoogiline kesk-eri haridus
- c) Erialane kõrgharidus
- d) Muu kõrgharidus
- e) Muu:

4. Teie tööstaaž

- a) 1-5 a.
- b) 6-10 a.
- c) 11-15 a.
- d) 16-20 a.
- e) 21-25 a.
- f) 26-30 a.
- g) 31-35 a.
- h) Üle 36 a.

5. Mis on Teie arvates õuesõpe?

6. Kas te peate õuesõpet lasteaias vajalikuks?

- a) jah
- b) ei

7. Kas õuesõppe planeerimine tegevustes kajastub rühma tegevuskavas, kuuplaanis ja nädalakavas?

- a) Tegevuskavas
- b) Kuuplaanis
- c) Nädalakavas
- d) Muu:

8. Kuidas Te olete tavaliselt kavandanud õuesõpet?

- a) Kavandan nädala- või muu perioodi kavas
- b) Lähtun hetke olukorrast
- c) Muu:

9. Kuidas Te suhtute õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisesse õues? Palun põhjendage.

10. Kui tihti viite Teie läbi õuesõpet?

- a) Mitte kunagi
- b) 1-2 korda nädalas
- c) 3-4 korda nädalas

d) Rohkem kui 4 korda nädalas

11. Mis innustab Teid viima läbi õuesõpet?

- a) Laste arengu toetamine
- b) Laste liikumisvabaduse võimaldamine
- c) Loov õppimine
- d) Areneb koostööoskus
- e) Loodustsäästva suhtumise kujundamine
- f) Info rohkus
- g) Majasisene õpetajate koostöö ja kogemuste vahetamine selles valdkonnas
- h) Lasteaia asukoht- mitmekesise looduse olemasolu
- i) Värskes õhus viibimine
- j) Vahetu kontakt loodusega
- k) Vanematepoolne huvi
- l) Muu:

12. Mis takistab Teil õuesõppe läbiviimist?

- a) Laste tähelepanu hajuvus
- b) Suur laste arv rühmas
- c) Töömahukas ettevalmistamine
- d) Ajanappus
- e) Puudub tahe õuesõpet läbi viia
- f) Õppevahendite vähesus
- g) Ilmastikuolud
- h) Rühma mänguväljaku puudumine
- i) Väike õueala
- j) Turvalisuse puudumine
- k) Muu:

13. Palun põhjendage eelmist vastust.

14. Milliseid õuesõppe meetodeid Te kasutate?

- a) Mäng
- b) Õppekäik
- c) Vaatlus

- d) Katse
- e) Matk
- f) Tööleht
- g) Muu:

15. Kui sageli peaks Teie arvates planeerima õuesõpet?

- a) iga päev
- b) 1-2 x nädalas
- c) 1-2 x kuus
- d) Muu:

16. Milliseid valdkondi on kõige parem lõimida õuesõppega?

- a) Mina ja keskkond
- b) Matemaatika
- c) Keel ja kõne
- d) Muusika
- e) Liikumine
- f) Kunst
- g) Eesti keel kui teine keel

17. Õues läbiviidud õppe- ja kasvatustegevusega on võimalik saavutada tulemuslikumaid eesmärke kui sisetingimustes.

- a) jah
- b) ei

18. Palun põhjendage oma eelmist vastust.

Vene keelne küsimustik

Дорогой учитель детского сада!

Я студент Нарвского Колледжа Тартуского Университета ЯникаОлейникова и учусь на специальность дошкольного педагога. В связи с этим провожу опрос. Цель работы выяснить, проводят ли учителя обучение на улице и насколько, по их мнению, обучение на улице является эффективным и все стороннем для развития ребенка.

Анкета анонимна. Ответы занимают 7-10 мин.

Если у вас есть какие-либо вопросы, пишите по адресу janika19@ut.ee

Заранее благодарна!

ЯникаОлейникова

1. Работаю в садике...

- а) Ида-Вирумаа
- б) Ляэне-Вирумаа

2. Ваш возраст

- а) 20-30
- б) 31-40
- в) 41-50
- г) 51-60
- д) 61 и старше

3. Ваше образование

- а) Другое среднее-специальное образование
- б) Педагогическое среднее-специальное образование
- в) Специальное высшее образование
- г) Другое высшее образование

4. Ваш стаж работы

- а) 1-5 л.
- б) 6-10 л.

- в) 11-15 л.
- г) 16-20 л.
- д) 21-25 л.
- е) 26-30 л.
- ж) 31-35 л.
- з) 36 л. и больше

5. Что такое обучение на улице, по Вашему мнению?

6. Важно ли обучение на улице в детском саду?

- а) да
- б) нет

7. Отражено ли планирование обучения на улице в плане действий, в месячном плане и недельном плане?

- а) В плане действий (tegevuskava)
- б) В месячном плане (kuuplaan)
- в) В недельном плане (nädalaplaan)
- г) Другое:

8. Как Вы обычно планируете обучение на улице?

- а) Планирую в недельном плане или в других планах.
- б) Исхожу из текущей ситуации.
- в) Другое:

9. Как Вы относитесь к проведению образовательной и учебной деятельности на улице? Пожалуйста, объясните.

10. Как часто вы проводите обучение на улице?

- а) Непровожу
- б) 1-2 раза в неделю
- в) 3-4 раза в неделю
- г) Больше чем 4 раза в неделю

11. Что вдохновляет Вас проводить обучение на улице?

- а) Поддержка развития ребёнка
- б) Обеспечение свободы движения детям
- в) Творческое обучение
- г) Развитие сотрудничества
- д) Формирование хорошего отношения к природе
- е) Обилие информации
- ж) Внутреннее сотрудничество учителей и обмен опытом в этой области
- з) Местонахождение детского сада - наличие разнообразной природы
- и) Пребывание на свежем воздухе
- к) Прямой контакт с природой
- л) Интересы родителей
- м) Другое:

12. Что мешает Вам проводить обучение на улице?

- а) Рассеянное внимание детей
- б) Большое количество детей
- в) Трудоёмкая подготовка
- г) Нехватка времени
- д) Отсутствие желания проводить занятия
- е) Отсутствие учебных ресурсов
- ж) Погодные условия
- з) Отсутствие игровой площадки
- и) Маленький двор
- к) Отсутствие безопасности
- л) Другое:

13. Пожалуйста, обоснуйте предыдущий ответ.

14. Какие методы Вы используете в обучении на улице?

- а) Игра
- б) Учебный поход
- в) Наблюдение
- г) Эксперимент
- д) Поход
- е) Рабочие листы

ж) Другое:

15. Как Вы считаете, как часто надо планировать обучение на улице?

- а) Каждый день
- б) 1-2 раза в неделю
- в) 3-4 раза в неделю
- г) Другое:

16. Какие области лучше интегрировать с обучением на улице?

- а) Я и окружающая среда
- б) Математика
- в) Язык и речь
- г) Музыка
- д) Движение
- е) Искусство
- ж) Эстонский как второй язык

17. Учебная деятельность, которая была проведена на улице, даёт более эффективный результат, чем в помещении.

- а) да
- б) нет

18. Пожалуйста, обоснуйте предыдущий ответ.